

GALLUP MARKEDSANALYSE A/S

GAMMEL VARTOV VEJ 6 - HELLERUP
TELEGRAM-ADRESSE: GALLUPOPINION
TELEFON 291800 - POSTGIRO 7812

UGENS GALLUP

Artikel nr. 13.

Må tidligst offentliggøres lørdag den 6. april 1963 -
og senest lørdag den 4. maj 1963.

UNGDOMMENS SYN PÅ BESÆTTELSEN

Bestemmer skolen det?

Nu 23 år efter at Danmark blev besat, ruller dønningerne fra besættelsestidens begivenheder stadig. Modstandsbevægelsens interne uoverensstemmelser optager endnu sindene, og det spændte forhold mellem modstandsbevægelsen og datidens politikere diskuteres stadig mellem de dengang direkte implicerede. Og som et udtryk for den interesse for og medleven i den tids begivenheder, befolkningen iøvrigt lægger for dagen, kan tages den opmærksomhed, det vakte, da TV bragte begivenheder med direkte relation til besættelsestiden frem. Også radioen beskæftiger sig med besættelsestiden på en direkte måde, og nyheds- og øjebliksprægede skildringer af dramaets hovedpersoner ser stadig dagens lys.

Imidlertid, siden krigen er en ny generation vokset op, en generation uden selvoplevede erfaringer og af denne grund uden forudsætninger for at bedømme den tids begivenheder. Dette har efter nogles mening givet sig udtryk i en vis respektløshed og måske ligefrem irritation overfor den betydning, de noget ældre tillægger de samme begivenheder, og det har iøvrigt i denne forbindelse været diskuteret, om ikke skolen til en vis grad har skylden herfor gennem manglende - efter nogles mening forkert - orientering om besættelsestidens historie.

Dog, om det nu er det ene eller det andet, kan det have sin interesse at søge oplyst, i hvilket omfang den unge generation vurderer besættelsestiden på anden måde end den generation, der selv oplevede den. Til belysning af dette spørgsmål har Gallup Instituttet stillet et repræsentativt udsnit af den voksne danske befolkning spørgsmålet: "Gennem 5 år holdt tyskerne Danmark besat under den 2. verdenskrig. Var efter Deres opfattelse tyskernes adfærd i Danmark værre end, bedre end, eller som man kunne forvente, når et land under krigstid besætter et andet land?"

Dette gav følgende svar, fordelt på forskellige befolkningsgrupper, idet aldersgrupperne er delt ved 30 år, der må formodes at danne skillelinien mellem dem, der oplevede besættelsestiden, og dem, der ikke gjorde det:

	værre	som man kunne vente	bedre	ved ikke	ialt
	%	%	%	%	%
Total	17	41	7	35	100
Geografi:					
hovedstad	25	39	5	31	100
provinsby	19	38	8	35	100
landdistrikt	9	44	7	40	100
Alder:					
indtil 30 år	9	26	3	62	100
31 - 50 år	20	47	7	26	100
51 år eller derover	20	46	8	26	100

- Spørg hele Danmark gennem Gallup -

	som man				i alt
	værre	kunne vente	bedre	ved ikke	
	%	%	%	%	
Politisk tilhørighed:					
socialdemokrater	21	44	8	27	100
radikale	15	56	11	18	100
konservative	28	46	5	21	100
venstre	12	51	10	27	100
socialistisk folkeparti	36	33	9	22	100

Godt en trediedel svarer "ved ikke" til det stillede spørgsmål, en for så vidt forholdsvis høj procentdel, når man tager i betragtning den indstilling til tyskerne, som retsopgøret efter besættelsen var udtryk for. Kun 17% finder, at tyskerne optrådte værre, end man kunne vente i den situation, medens omtrent halvdelen (48%) af samtlige besvarende, for så vidt, d.v.s. alt taget i betragtning, ikke fandt anledning til fordømmelse, 7% fandt endog tyskernes adfærd relativt prisværdig. Dette kan dog måske være udtryk for en vurdering af tyskernes adfærd i Danmark sammenlignet med deres adfærd i andre tysk-besatte lande.

Under besættelsen gjorde tyskernes fremfærd sig især gældende i byerne, og som det ses af oversigten indhøstede de bitreste erfaringer også her, såfremt det stillede spørgsmål kan tages som udtryk for selvoplevelser. Medens indstillingen til tyskerne som besættelsesmagt stort set er neutral i landbefolkningen, indtager bybefolkningen og især hovedstadsbefolkningen en langt stærkere fordømmende holdning.

Det centrale spørgsmål om den unge generations opfattelse i modsætning til de ældre generationer fremgår af svarfordelingen indenfor aldersgrupper. Mest iøjnefaldende er den åbenbare mangel på interesse, de yngre nærer for spørgsmålet. Hoved to trediedele (64%) erklærer ikke at kunne tage stilling, d.v.s. en meget høj "ved ikke"-procent, især sammenholdt med de ca. 25% blandt den øvrige del af befolkningen. En umiddelbar sammenligning mellem aldersgrupperne er derfor vanskelig og noget usikker. For at få et umiddelbart sammenligningsgrundlag kan man se bort fra "ved ikke"-svarene, dog ihukommende den forøgede usikkerhed, der herved bliver på de resterende svar.

Føretager man en sådan relativ sammenligning (den fremgår ikke direkte af tabellen), konstaterer man overhovedet ingen forskel mellem aldersgrupperne, tallene er næsten nøjagtig ens i de tre grupper. Konklusionen er således den, at de unge, der ikke selv har oplevet besættelsen, ser begivenhederne i samme lys som de ældre, for så vidt emnet overhovedet optager dem, hvad det til gengæld kun gør i temmelig ringe grad. Denne konklusion må imidlertid modificeres. Hvis de selvoplevede erfaringer skulle være uden betydning, kan de følgelig heller ikke være årsag til den betydelige forskel i indstillingen mellem by - landbefolkning, og i så fald må den konstaterede forskel skyldes andre ting, hvad den naturligvis også meget vel kunne. En videregående tabulering af svarene viste imidlertid, at ungdommen, d.v.s. alle under 30 år, havde samme indstilling uafhængig af bopæl i by og på land, eventuelt i hovedstaden. Den ensartethed, man konstaterede mellem generationerne, gælder således kun befolkningen som helhed og ikke de enkelte befolkningsgrupper. Der er derfor overordentlig stor forskel i såvel land- som hovedstadsbefolkningen. På landet er ungdommen langt mere fordømmende end de ældre, medens det omvendte er tilfældet i byerne. Den endelige konklusion bliver derfor den, at nok tilsvarende ungdommens indstilling hele befolkningens, men den overleveres ikke af forrige generation, snarere tværtimod, den erhverver sig sin egen og fælles indstilling på trods af og i modstrid med det overleverede, i det begrænsede omfang den overhovedet får nogen indstilling. At den unge generation således får en fælles indstilling tilsvarende den almindelige indstilling i hele befolkningen og tværs over milieu- og generationsskel leder snarere tanken hen på fælles og mere ensartet påvirkning og gør det nærliggende at tænke sig skolen som en medvirkende faktor.

Et vist indtryk af de politiske partiers syn på besættelsestiden får man af oversigtens sidste tabel. Den skarpeste fordømmelse finder man her i socialistisk folkeparti, medens den modsatte fløj repræsenteres af venstre og de radikale.

Om indholdet af den fordømmelse, de foran 17% gav udtryk for, fik man oplysning ved at bede disse om en begrundelse for deres standpunkt. Man fik herved følgende svar:

GALLUP-UNDERSØGELSE

	%
jødeforfølgelsen	10
deres tortur, grusomhed	31
deres opførsel i det hele taget	16
de var sadister	3
koncentrationslejrene	4
de stjal fra Danmark	4
de købte vore varer	1
undertrykte pressefrihed, trykkefrihed	1
undertrykte vor personlige frihed	10
undertrykte ejendomsretten	3
andet	8
ved ikke	16
i alt	106

Ved vurderingen af oversigten må det erindres, at denne vurdering ikke kan ansues som foretaget ud fra et folkeretsligt og juridisk synspunkt, men udelukkende ud fra det stillede spørgsmål. Som det ses, er det hyppigst og af de fleste anførte tyskernes umiddelbart umenneskelige fremfærd af rent fysisk art overfor den enkelte. Forholdsvis få (4%) har anført den økonomiske udbytning, medens 14% har anført almindelige frihedsrettigheder udover dem, der er indeholdt i fysiske overgreb.

Man kan således se en vis rangordning efter overgrebenes karakter, først de fysiske overgreb overfor den enkelte (tortur o.s.v.), dernæst undertrykkelse af principielle frihedsrettigheder og endelig til sidst de mere skjulte overgreb i form af økonomisk udbytning.

Copyright.....
og Gallup Instituttet A/S